

SZEGEDI HIRADÓ.

74-ik szám.

Csütörtökön, őszelő (september) 13-án 1860.

Második évfolyam.

Megjelenik:

Hetenkint kétszer, csütörtökön és vasárnap reggel.

Szerkesztői iroda:

Szentháromságúta, Geisler-féle ház, 872. szám, hová a kéziratok bérmentve tisztasítandók.

Kiadóhivatal:

Burger Zsigmond könyvkereskedése.

Előfizetési feltételek.

Szegeden házhozhordással: Egész évre 6 ft., — félévre 3 ft., — évnegyedre 1 ft 60 kr. osztr. ért.

Videkre postán: Egész évre 8 ft., — félévre 4 ft., — évnegyedre 2 ft., osztr. ért.

Egyes szám ára 8 ujkr.

Hirdetések:

Az őshasílos petitor egyeztetési hirdetését 7 ujkr kétszeri 6 ujkr. fölöszeri 6 ujkr.

Bélyegdíj minden egyes beiktatásért 36 ujkr.

A nyilvántartásban a háromhasílos petitor igaztási díja 20 ujkr.

Az előfizetési pénzek és hirdetések Burger Zsigmond könyvkereskedéséhez emelkednek.

Alföldi viszonyok.

Országos teendőinkről.

Beesül meg gyermekem a fát:

Bölcsöt adott, kopersót ad!

(K. K.*)

A „Pesti Napló” 199. száma elején igen érdekes tudósítás olvasható azon vizsgálatról, mely nyárról 27-én délután a magyar gazdasági egyesület budai szőlőskolájában Entz tanár növénydekeivel tartott. Hat kiképezett kertész lép ki az idén ezen intézetből, kik, mint a tudósítás mondja, többnyire egyes magyar városok költségén nyertek oktatást. „Örömmel hallottuk — ugymond a lelkes tudósító — ez értelmes magyar ifjak szabatos feleleteit oly elméleti kérdésekre, melyek a növényélet körülményeivel, tényezőivel ismeretnek meg.” A gyakorlati téren is derékasan tettek ki magokért az ifjak. „Nem csak a konyhakertészet körüli főbb teendőket magyarázták meg azzal az értelmes szabattossággal, mely a nép ifjait oly szépen jellemzi; nem csak a gyümölcsfa nemesítése szokott módjait mutatták meg tetteik, hanem jelelték, — folytatja — hogy a kertészet és az ország művelés újabb mesterségeiben is járatosak.”

„Mindent öntudatosan, mindent észszerűen! Ez itt a jeleszó” — mond végül az írás. „Mindenkit meglepett, mily szabatosan szóltak a tudomány nyelvén e magyar kertész ifjak. Aki a magyar nyelv tudományos képzettségén, aki a magyar nép rendkívüli tanulmányosságán és nagy képességén kétkedtek, jelenjen meg a jövő évi kertészeti vizsgálaton. Sajnáljuk, hogy az ideit már elmulasztá.”

E sorok írója nem lehetett e vizsgálaton jelen és nagyon sajnálja, hogy későn tudta meg annak idejét, mikor már ama napról rendelkezék vala. De nem azért sajnálom, hogy ott nem voltam, mintha szükségem lett volna akár a magyar nyelv, akár a magyar nép tudományos képességéről újabb meggyőződni, sőt e tekintetben teljesen egyetértek az Iparosok írójával, kinek munkácskáján végig vonul a gondolat, hogy a magyar nyelv és a magyar ember minden jóra kiválóképen alkalmazatos;*) hanem sajnálom azért, mert vágytam a magyar szellem nyilatkozatait látni a szőlőskolában is.

Sajnálom továbbá, hogy a kilépő hat ifju neveit és a városokéit, melyek őket képeztették, nem olvashattam. E nevek megérdemlik a helyet lapjainkban és a közönség megérdemli, hogy hasznavehető dologt mondjanak neki pénzért, melylyel mind a közintézeteket, mind a lapokat tartja.

Különböz ideje, hogy ciksem köldérésának megfelelőit írjak, mire a budai vizsgálat kedves alkalomul szolgál.

Két teendője van minden országnak, melyből soha ki nem fogy, melyet soha be nem végezhet, mert szüksége mindig ujul, és mely gondosan kezelve éppen oly gazdagon fizet jóval, amily gazdagon fizet rosszal, kezeletlen gondatlanul. E két örökös teendő a gyermektanítás és a fanevelés.

Ma csak a fanevelésről akarok szólni, mint melyre nézve nálunk sok történet ugyan már eddig

is és történet folyvást, de még sokkal többet kell tenni ezután, ha azt akarjuk, hogy mindenütt fa teremjen, hol minden más érdekeink kára nélkül fa teremhet, sőt, hol teremvén, minden más érdekeinket hatalmasan viendi előbbre.

Volt idő, mikor jó és nem jó fáról beszéltek az emberek. Ma minden előfa jó, és valamire csak jó a száraz fa is. A leghívtányabb fűzfa is jobb a pusztá homoknál, de már kellene tudnunk, hogy hitványoknak csak az nevezheti a fűzfát is, ki meg nem gondolja mit beszél. Hadd mondok el a fák hasznáról néhány tényt, miket tagadni lehetetlen.

Vegyünk el a száraz fa használatát az ember-től és miv fog lenni? Ne nézzük hajóit, ne tornyai tetőit, ne hidjait és malmaikat, pompás és kényelmes butorait, csak szereszámai nyelét vegyük el tőle, ugye bár, szánandó állapotra jutott?

De a száraz fa egykor előfa volt, és midőn a száraz fának számtalan áldásait fölhozdjuk, nemde minden darabka azt sugja füllünkbe: neveljétek fát ahol csak lehet és amilyent lehet!

Mi pedig az előfát illeti, közmondással vált már a tény, hogy: fa nélkül nincs paradicsom! Nincs gyümölcs, nincs bor, nincs árnyék és nincs, mint most mondtam, csinos fa sem, mely nélkül ugyan még eszélh sem volnánk.

Valóban nagy lelketlenség volt és véghetetlen kárunkra vált, hogy a fanevelést a pusztító török elvonulása után mindjárt meg nem kezdtük; nagy élettelenségnek mutat, hogy most is csak egyesek folytatják; az pedig éppen megfoghatatlan, hogy találkozik ember, ki az előfát ok nélkül rongálja és pusztítja.

Oly napokat élünk, mikor mindenki szeretne jó hazafinak tartatni és sokan szeretnének tenni is a közfőra valamit. Ime egy a sok teendő közöl. Tanítsuk a nép gyermekeit a fát becsülni, tanítsuk őket fát nevelni és nemesíteni és a meglévőt kimehni.

Beesül meg gyermekem a fát,
Bölcsöt adott, kopersót ad;
De bölcs és kopersó közt
Az élet útja nagy lehet,
S ki arra fátat ültetett
Nemének jöttevéje lett.

A nevelten ismerős.

Szent István napja 1860.

VI.

Vették észre olvasóink, hogy szent István napja óta az országos ünnepélyek leírására e lap legkitünőbb helyén külön rovat nyitottam meg. — Tétetett ez azon fontos okból, hogy azon olvasóknak is, kiknek nem áll módjukban a nagyszámú hazai lapok olvasása, mintegy határozott színezett kép nyújtásuk azon nagyszerű érzelnyilatkozatokról, mik a két haza minden nemzetiségű, rendű és vallású népségét egy szívűvé lélekke varázsolják.

Amennyire e lap szűk tere engedé, iparkodtunk megfelelni a célnak s e rovatot azon jóhiszeműmel zárjuk be, hogy jó igyekeztünk nem volt éppen csak kiáltó szó a pusztában.

Számtalan tudósítás fekszik még előttünk a két haza minden vidékéről, miknek mindegyikét szeretnénk minden magyar ember lelkébe önteni; befejezésül azonban olvasóink számára csak egy

párt idéznünk még, amelyek éppen szemlünk elé akadnak.

Nagybányán az ünnepet megelőző estén a város nagy része önkénytelen kivilágított s mindenfelé szokatlan élet, mozgalom volt látható. Magát a nagy napot méltó fényvel ünnepelték meg mind a kath., mind a ref. egyházban. Nemzetünk szent dalai zengedeztek mindenfelé.

Ungvárott oly nagy pompával és résztvevő hazafiúi kebellet folyt le az ünnepély, melyhez hasonló — mint mondják — Árpád bejövetele óta aligha látott Ungvár.

A trencsényi sz. Istvánünnepélyben is nemzetiség- és valláskülönbség nélkül vett részt a nép minden osztálya.

Várkonyban, a kun-palóc föld ez első rangu helységén, már az ünnep előtti napon hatalmas tarackdurrugások s az öreg harang komoly szózata hirdeté a bolnai nagy napot. Az egyház, bár azon a vidéken legnagyobb, kevés volt csak harmadát is befogadhatni az összegyűlt népnek, melyből leginkább fölűnt az anyageyházhoz tartozó ozi vagyár munkásainak zászlóaja, mintegy 400 mesterember és bányász egyenruhában, vezetés alatt állottak.

A fiatalok az „Ah hol vagy magyarok!” stb. kezdetű régi éneket sz. Istvánról, mise után pedig az egyháztérén a szózatot zengette hatalmasan. — Idézünk pár sort a „Pesti Napló”-ban közölt várkonyi ünnepélyleírásból.

„Soha ily nagyszerű s élénk néplünnepet fálusi helyen nem láttunk. S midőn a nemzeti öntudatot a nép tömegében is emnyire látjuk ébredni, elmondhatjuk a minapi német lapszerkesztővel, hogy csakugyan „nemzetiségünk és országunk nem dermedt meg; hogy nemzeti hagyományaink élnak; hogy nemzeti öntudatunk kiirtatlan erővel lüktet s hogy valami elméleti szivacsessal mindezt korántsem lehet elmosni.”

Rendkívüli fényvel ünnepeltek még meg sz. István napját Tatán, Kis-Jenőn, Losoncban, Nagy-Mihályon, Nyitra, Kolozsvárott, Magyar-Sz.-Mártonon, Bethlenben, Kassán, Esztergomban, Zalaegerszegen stb.; szóval nem csak a két testvérháza népesebb helyiségein mindenütt, hanem, miként a birlapokból tudjuk, az ország határain kívül is számos helyen, ahol állandón vagy csak történetesen egy kis magyar elem volt.

Ha a sz. Istvánnap ünnepélyleírásokat egy részrehajlatlan idegen végigolvasna, lehelten, hogy be ne lássa azt, miszerint e nap nemzeti életünkben történeti jelentőséggel bír; s még az elclogultság vagy rosszakarat sem tagadhatja meg azt, hogy amely nemzet ily nagyszerű alakban képes nyilvánítani erkölcsi erejét, arra a történelemben még fényes szerep várakozik; igen, és mi lelkünkben érezzük dicsőült Széchenyink jóslatát, hogy: „Magyarország nem volt, hanem lesz.”

Kereskedelmi és iparmozgalmak.

Újabb fejlemények.

— Az első magyar általános biztosító társaság miskolci főigazgató Kun József úr életbiztosítási üzletét igen nemes tettel kezdte

*) K. K. — kiadatlant kézirat. Cikkiró.

Ez a munkácskából még vannak példányok e lapok kiadójánál és a könyvkereskedőknél, ár 40 kr. Szerk.

meg. Ugyanis Kun József ur halála esetére szülő három kötvényre szerződött a ház biztosító társalattal. Minden kötvény 1000 forint s e kötvények egyikét a miskolci ref. főiskola, másikat a miskolci ref. egyház, a harmadikat pedig Mátyás szuperintendens és kis leánykájának javára állította ki. Isten éltesse az ily ügyöket!

△ A pénzügyminisztérium részéről teletess megkönyvitő rendelet hozott a kisebb mezőgazdasági palinoktatók javára: a fogyasztási adó megváltása körül e rendelet szerint jelenen egyes palinoktatók is kikénnek ez csak mezőgazdasági mellesfoglalkozásnak s kikérek hánzája egy akónál többet nem tartalmaz, a fogyasztási adó megváltatják.

— A vasvármegyei gazdasági egyelet mult hó 28-án tartó első alakító gyűlését, melytől a korábbiakhoz a pénzügyi tetteles viszonyai: mutatja a következők eset, mely a bécsi országos törvények előtt tárgyalatott. Gradl Mihály hentes 3000 forint ad kölcsönt Fugger Károlynak házára jelzálogolva, de 6% kamattal. Ez eladja házát Kreuzi urnak s a ház terhel természetesen átmennek ur tulajdonosára. Kreuzi ur folyvást fizette a 6%-it a hitelenek, míg ez földmunka neki a tökélet. Erre Kreuzi ur bosszúságában bevadolta a hiteltől uszora végett. A tárgyalás folytán a következő párbeszéd keletkezett. Előnk: a vádlott: „Miert követel Ön 6%-it?” Vádlott: „Közönségesen 6% fizetett jelzálogoknál; nem tudtam, hogy ez uszora.” Előnk: a vádlott: „Ha Ön sokalta a 6% kamatot, miért nem fizette vissza a tökélet?” Vádlott: „Mert sehol sem kaptam pénzt!” Előnk: „Ha sehol sem kap az ember pénzt, világos jötemény, ha hat száztíz forint kaphat!” — A bíró e nyíltan kimondott nézetével ellenkezőleg kénytelen volt az 1803-ik uszorpátens értelmeben elmarasztalni a vádlottat uszoravétségben, 5 forint pénzbírságra a szegényalap javára s az 5%-in fölül folyó kamatok 56 forint 19 krnak visszafizetése.

Társaságok

? A legközelebb mult vasárnap a helybeli megyei főnökség által kibocsátott következő tartalom falragasz volt olvasható: „A szegedi ifjúsághoz! Köszönetemet fejezem ki a bizalom azon nyilvánításáért, melyet néhányan a fiatalok közül tegnap hozzáim intéztek. Bizalom kölcsönös bizalmat követel; én tehát bizodalommal fordulok a szegedi ifjúsághoz és fölkerem, hogy mindent kikerüljén, any által a közönség megváratainak és a kedélyek nyugtatásaitának. Az énekeszár való átvonulása az utokon a kedélyeket nyugtatni; mert fájdalom, az utóbbi napokban oly énekek is hallattak, melyeknek szelleme, meggyőződésem szerint, a szegedi fiatalok legnagyobb része által is roszaltatik. Én a legutóbbi időig bíztam voltam arra, hogy nem kényszerültem szigorú alkalmazni. Fölkerem a szegedi fiatalok magatartása és példája által odahatni, hogy szíven kívánsága szerint továbbra is gyöngédséggel járassak el, anélkül, hogy kötelességeimet megsértsem. Legfőbb óhajtam, hogy a szegediek emlékeimet áldják amidőn városukból eltávolodom, melynek jöletéért Isten segélyt kérem. Isten áldja Szeged városát! Isten vezérleje a szegedi fiatalokat!” — Szeged, üszelő 9-én 1860. Jombart s. k. Csongrádmegye es. kir. főnöke.

TÁRCA.

Népregei adatok Szeged történetéből.

Tető néni regél.

III.

A bajor kert.

15—20 év előtt az új-szegedi „grundus gazdák” hatalmas pört indítottak a királyi fiskus ellen. Még élnek a pörlekedők, akik ugyan mitsem nyertek, föloldozván vagyonuk nagy részét a veszedelmes pörnek.

Ez időtájt az öreg Tető néni Új-Szegeden járva, nevétséges regét mondott a bajor kerről és a grundus gazdák jogairól:

„Ej be szép föld ez az Új-Szeged földé, ha a víz soha el nem öntene, az egész egy kertnek lenne mondható: volt is ám itt már sok híres kert,

s Mult vasárnap a helyvárosi egyháznak mondtó új misét szerzett fiatal házúknak, Borbóla Ignác ur. Az egyház belseje tömve volt ajátos sokasággal, mely élénk részvételt kísérté végig a szertartások minden részlelt. Az ünnepélyes föl-szentelésnek megszob, mondhatni magasztos része volt azon jelenet, midőn a fiatal, csak most lsten szolgáljává avatott áldozár a szokásos áldást kezd- velen oszárni a hívőkre, a fiatalok rázengé az „Isten áldd meg a magyart.” Az ünnepély után a fiatal lelkész, rokonok, barátok és ismerősököl álló csinos kis csoport kísérté lakására, hol a feszleten családias színezett lakomán, különösen az ünnepelt iránti élénk, részvevő fölköszöntések nem hiányoztak. Mi is szívtünköl kívánjuk, hogy az ünnepelt, az ezer éves történetünkben oly fényes szerepet vitt nagy testületnek, a magyar papságnak méltó tagja legyen, s szép de küzdelmes életpályáján soha se feledje el, hogy lsten után legelső a haza!

§ Az emberek mult kedden déltájón mindenfélét a homályosan mutatkozó csillagot nézték, mely a holdtól nem messze balfélle mutatkozott. A néncimasszonyok meg bátyámmarek fejésválva találgatták egymás közt, hogy hát ez a csodálatos csillag már jól jelent.

△ A felsővárosi tiszapart egyrése és pedig id. Felmayner Antal ur háza előtt a tiszába csuszott. Oka, hogy a part mellett a Tisza medrét a víz rohamra aláista. A város részéről azonnal a szükséges intézkedések megtették, hogy a part s az ezen álló házak a Tiszába süllyedéstől megóvasanak.

△ Halljunk, hogy az előfogatozás bérbeadása Szegeden fősből helyen jóváhangyattot, s az illető vállalkozó már f. hó 15-én vagy mások szerint öszbő 1-én vendéki át az előfogatozást. Tájékozást megírintjuk, hogy a vállalkozók évenként 4800 forint huznak, az előfogatot fölhasználók által fizetni szokott díjakon kívül. Ezen bérleti összeg az igazon díjazások után kivettve, fog beszerzetni.

△ Folyó hó 10-én reggel 7 óra tájón főlsővárosban szállár-útel 526. számú házban a tető kigyulladt, de a rögtöní segélynek sikerült a tűz tovább hatólasát meggátolni. Figyelmet érdemlő körülmény, hogy ugyanczen hét teteje már folyó évi tavaszó 21-én is kigyulladt.

△ F. hó 12-én virradóra alsóvárosban a segítő boldogasszony utcai 5. sz. háza befőrés által egy 16 fontos réziszt, egy 30 fontos palinokkazán-síkok s 40 font szalonna ismeretlen tettesek által ellopottak.

△ A radnai bűnéstírástól hazaérkezők következő váro eseményt beszélik. Radnán egy nő két koldus előtt elhaladt, alaminznál egy tíz krós pénzdarabot vett nekik. A két koldus — melyek egyike előtt egy nyomorék gyermek feküdt — a pénzen össze vették, mindenik magának akará tulajdonítani, míg az erősebb győzven, a pénz a nyomorék gyermek állítólagas apja kezében maradván. A másik koldus emiatti bosszúságában amannak fenyegetőleg odakiált: „ha ide nem adod a pénzt clarumot titköl,” de amaz ezzel nem törődven a pénzt megtartá. Ekkor a magát vesztetnek hitt fél az oda töltött nagy számmal nélt hangosan elmondja, mikép a nyomoréka előtt, főkvő nyomorék gyermek nem saját gyermekét, hogy azt két évvel ezelőtt elrabolta (megnevezve a helyet homán), ő maga esavarta ki két kezét és lábát és tette nyomorékká. Alig hogy ezt kimondá, a nép közül egy parasztember öröm- és fájdalomtelten s szavakkal a gyermekhez borult: „fiam édes gyermekem.” A koldus azonban a gyermek elvitelét gátolta és késéssel védé azt és magát, míg a csendörök közbe nem léptek, és a gonosz- tevőt, a gyermek-nyomorító rablót biztos helyre nem tették, hol méltó büntetését várja. — Egy szegedi asszonyt pedig ugyancsak Radnán egy fő lo vesztelenen rugott meg a lágyéknak, hogy alig hiszik fölgyógyulását. A nő lat élő gyermek anyja.

— B. Eötvös Józsefet — írja a „Hölgyfutár” — erdélyi kórházban mindentől nagy tisztességgel és lelkesedéssel fogadták. Különösen megemlítendő a sz. lszleli szászok tisztelgése. Ugyanis a helység lakóit vezető első kocsi egy száz, egy magyar s egy oláh összedolkeztve érkeztek a nemes báró elé s jegyzőjük oly szívmelő beszédet tartott, melyet a jelenvoltak nem győztek eléggé magasztalni. Ettől a hírtől sem igen nagyon biznak az ismeretes doktor urak.

— Mult szombaton — írja a „Delejt” — kedves vendéget volt szerencsénk tisztelhetni. — Ugyanis Löv Lipót szegedi főbírói az itt itteni zsidó templomban remek egyházi szónoklatot hallata: másnap a temetőn a Scharman Samu helybeli bankár ur költségén épült szék kápolnát szentelte be. A hazafis főbírói áttutlása egy-szeresint alkalomul szolgált azon adakozások megindítására, melyek szükségesek a gyárkúlvárosi zsidókórház fölserelésére. E célra 1600 forint gyűlt össze.

— A „Pesti Hírnök” írja: „Hatóságilag a követező cikkek közléseire hivatunk föl: F. évi nyarató 31-én lapunk 141. számában fölött azon hír, hogy Aradon a nőknek a magyar kalap vise- lésére iránt az utakon dobszóval hirdették a tilalmat stb. hitelen tudósítás nyomán alaptalan kóbulonyú; mit ezeal kijelentés, megkeressük a t. szerkesztőket, melyek netalán azon valótlán hírt lapuk után közölték, miszerint ezen igazságt is becses lapjaikba fölvenni sziveskedjenek.”

— Széchenyi Istvánnak a pesti hölgyek által a Széchenyi-téren emelendő szobra csak a jövő évben fog fölállítatni, midőn letelepedéséről az említett téren nagy ünnepély fog rendezetni.

— Közébe egy magyar Mexicoból, Vera Cruzból 10 forint küldött a nemzeti színház nyugdíj-intézte tőkéjéhez. Legszob tanúság, hogy a magyar a tengeren túl sem tud hazájáról meg- feledkezni.

— A porosz regensherceg testvére néhány napig Pesten mulatott, s annyira megtetszett neki a dalias magyarvisélet, hogy több rendbeli magyarszában ültözetet parancsolt meg s azokat magával vitte hazájába. Párisban meg nagyon hordják ami kanakzalapjainkat. Eddig mi kaptuk a külföldről a divatot, most már fölünk viszik azt. Hala Istennek, már ennyire jutottunk!

— A Kisfaludi-társaság hivatalnokai fősből helyen megerősítettek, s így mint bizonyos tény fölmenthetjük, hogy Arany János koszorú költőnk csakugyan Pestre tendi át állandó lakását, s a társulat szépirodalmi közlönyét, a „Szépirodalmi Figyelőt,” vezetendi.

— A pesti takarékpénztár 1000 forint ajándékozott a Széchenyi-szoborra.

— Karácsonyi Guidó gróf 3000 forint a pesti vakok-intézte alapító sorába lépett.

— Győrött — mint az ottani lap közli — a kereskedői segédek vasárnapi olvasóegyletet alakítottak. Ezt azért említjük, mert ilyen a szegediekre is ráférne.

— A nemzeti múzeum terméinek földszítésére Czanyuga József pénztárnok urhoz eddig már 21,497 forint néhány kr. folyt be.

— Ugyancsak sok ingatlan zálog nélküli költével van a világ, ha igaz azon fölzámtás, mely egészen új dolog s mely szerint az egész világ készpénz összege négy milliárdra megy s ez összege több mint hatvan milliárdnyi hitelpapír van kibocsátva. Ezen papirokból 50 milliárd mind államadós s több mint 20 milliárd bankkegy és vasútvászný s többféle. A „Kolozsvári Köz- löny” egy? jelt tesz utána.

de egy sem olyan, mint az a régi bajor kert. Károly császár adta ezt a kertet valami Binder Frigyes nevű landszti bajor kertészegénynek, ki a „governisták”-kal jött ide.

Tudjátok, kik voltak azok a governisták? Tudnotok kell, hogy azon időben, mikor Károly uralkodott azaz uralkodni kezdett, a Bánátnak nagy részét törökök bírták, azért a governisták határ- öreök voltak és így Új-Szeged az örvidekhez tar- tozott.

Híres legény volt az a Binder Frigyes, akiből aztán lat Pintér Frici; a governisták között ő parancsolt. Még szülőföldén Bajorországban sokat elmélkedett ő a boldog Magyarország fölött s midőn a nagy néparadás nyugatról kezdett visszafolyóni kelet felé, Frici nagy kedvet kapott bejőni a mi országunkba; be is jött s hű szolgálatát a császártól a legszob földet kapta és itt formálta ő azután a bajor kertet.

Fricinek volt szép rajnaparti felesége s egy

igen kedves fia is, az ő egyetlen egy Gyuri fia. — Igen elkényeztetett fia volt Pintér Gyurka, csak az a hiba ne lett volna benne, hogy hamarább elfeledte apja nyelvét, mint ez magyarul megtanult, így az édes apa kevesebb mézes szavakat mondhatott az ő Gyuri fiának. Oh pedig meny- nyire tiltá az apa fiának a magyar beszédet.

Pintér Frici uram szomszédiségében sok jó magyar governista lakott, mint: Táncos, Mé- nesy s többféle jó hangzús nevűek, de ezeket Frici nem szerette s fiára is gyakran megnehe- zelt, midőn már nem tudt vele beszélni, hogy miért jár színtelen a szomszéd házak között.

Egy este későn már iger is sokat várt a jó kertész az ő kedves Gyurijára, míg a fi szokatlanul itasan haza vándorzogott. No ez már se- hogy sem tudta a jámbor apa kimagyarázni. Más- nap korán reggel Gyurka elhiut.

E nap delelőt Ménesy éknél sajtóságs je- lenet adta magát elő. Gyuri, a csak magyarul

beszélő Gyuri állított be és arra kért, föl a jó szomszédot, hogy vállálva el a gügyüségét s menne el Táncosekhez az ő verében a szép Őrszékét feleségül kérni. Ménesy gazdának okos felesége volt s legott előadt a jó tanácsosai, hogy Gyuri, ha sikert akar aratni, úgy tegye le a térdig érő kolbászadrágot, a csatos cipőt, a szűk harisnyát, a piros nadrágtartót, meg azt a széles kalapot; s hogy ebbe Ménesy gazda is beleegyezett, azzal bizonyítja be, hogy fia tünepöl ruháját kinald Gyurinak ideiglenes használatra. Gyuri nem sokat gondolkodott, minthogy előtte való este is csak abeli búbanában itta le magát, hogy őt a szép Őrszike esnyva púdránsnak nevezte. — Gyuri átöltözött s beállított Ménesy gazdával Táncosekhez. Itt nem sokat gondolkodtak; mert Gyuri különben szorgalmas gyerek volt s az elkényeztetés csak annyi roszt szült benne, hogy szivesebben ástott vésett Táncosek földén, mint a saját apján. Táncosek gazda, felesége meg a szép Őrszike is igent mondtak, de még hátra volt a búska apa, a híres Pintér Frici meggyezése s ez nem is volt egyhamar kinyerhető. A fin csak beteg anyját nézte s ezért nem akart a szülői beleegyezés nélkül az áldástalan szövetsegre lépni; várt és könyörgött amennyire lehetett a búska apának, hogy szívet meglágyítsa.

A leánykérés őszön volt, Pintér Fricinél tavaszra meghalt s férje még megátalkodottabb lón. Pedig okos ember volt az a Pintér Frici, én ismertem kis leánykoromban, sokszor elfutottam ősz pilláig nagy vörös szeméitől; és jámbor ember is volt az istenadta, mit a következő eset egészen bebizonyít.

Egyszer Mária Teréziával igen szeretett volna beszélni, biz már ekkor öreg volt a jó kérés, fia meg már Táncosek Őrszékén férje volt s ott lakott Táncosek nál. Neki gondolta magát Frici s elment a királynéhoz s a kegyes nagyaszonny egy nyájas mosolyaért s Kaunitz, a híres miniszter egy pár sarujaért a Károly eszszártól kapott egész földet, a kert kivételével, visszaadta a kamrának, kinek nem nagy fáradságába került a többi gerviszták vizjárta rétes földöt kézrekeríteni; mindezzel azután a jó Kaunitz a szegedi koméntásoknak, a spizburgereknek hízelt s ebből kietszik, hogy az a Kaunitz igen okos ember volt, Pintér Frici pedig jó bolond. No de mégis nagy fordulás állt be Frici életében, halála felé megbánta minden teit, azután unokáit kívánta körében látni s így jött Pintér Gyurka a bajor kertbe s tartott új lakadalmat. A vén Frici nem soká őrendett az unokák fölött, elköltözött más világba; fia és unokái nem csak az apai nyelvet, de még a származást is elefedték, s ha az öreg nem gyűlöli a természet által kirendelt utakat, ha kezdetben a kényeztetett fiúnak nem azon egy tilalmat adja, hogy ne beszéljen a szomszédokkal, a fia tün nem veszi észre azt, hogy apja gyűlöli a magyart s nem fog azon dologhoz, mit a tilalom még kedvesb tön, t. i. a magyar nyelv tanulásához. Hiába édes fiaim, van olyan dolog, amit mind inkább titának, ha a tilalom oszlog, önző, ugy még kedvesb, vonzóbb teszi a tiltott dolgokat. Szegény öreg Frici elköltözött, el Gyurka is. Ti pedig porlekedők tanultok meg, hogy minden törekvéshez használn, de tanulságok a mult.

Igy végző Tété néni e regét s ezzel utána veté: „ne porlekedjétek, de ne is higyetek mindenkinek.”

100.

V e g y e s .

— A nagy Humboldt Sándor egy hátrahagyott iratában következőkép nyilatkozik a németek fontolva haladásáról: „Németországban épen kétszáz év szükséges, hogy egy ostobaság megszűnjön: egy arra, hogy azt belássák, egy arra, hogy azt elavítsák.

— Egy edinburghi pap azt mesélte az egyházban, hogy a török uralom helyett a világteremtés után 6000-ik évben a zsidók uralma fog következni a mostani török birodalomban. Már előre ajánlja az angol hajókat a zsidóknak az átköltözéshez. Ez a tisztelőző valóságos lelkes és nem a bolondok házból száladt el; hanem zsidó testvéreink közönk szöpen a jó tanácsot. — Hessen Kassel hercegségben nagy embernek többnek nem szabad az után összeresportosulni. Olyan családapák, kiknek feleségük

kivált hat leányuk s ezek mindegyikének udvarlója van, vagy négy eszorra kellet osztaojk családajköt vagy haditörvénysek elé állitotnak.

— Egy bécsi urú kis kutyájának két fogát, melyet valamelyik fogorvos által kibizott, aranyba foglaltatta, hogy mint karpercet elválhatatlan hordozhassa. Sok mindenféle koszosza van az Őrszikenek! mondja a magyar ember.

M o l a s s u n k .

— Bolond Jani átlovastva azt a lapunk vezéríróját képező cikket, melynek címe: „Országos teendőinkről” s mely ezzel a jelével van ellátva, hogy:

Beesült meg gyermekem a fát,
Bölcsit adott, koporsót ad:

mondjuk átlovastva és nagyon átharva érezvén magát azon korszerű eszméit, melyek abban kifejezve van: nosza! lóra az a pegazusra ül és a következő verssel vágat hozzánk:

A füllétesnek sokféle hasznait
Nem tudom úgy szépen elmondani
Amint kéne; no de azért rajta,
Ültesetek fát hazánál!

Neveljétek fát! mert mindegyiknek
(Ha már más haszna nem volna neki)
Azon érezhető haszna van, hogy:
Lesz belőle — egy jó kezzebeli!

Irodalom és művészet.

100. — A közelebbi napokban egy valóban igen érdekes riportat jelent meg Wodianer Filippnél Pesten. A könyveské címe „A magyar elem s elcsenei”, írta Fényes Elek. E lap korlátozott tere nem engedi, hogy hosszas közlések vonjunk ki a könyv nélkül tudni való fizetből s csak is ismertetésül imitt-amott szakított belőle. Miután több ferde állításokat megfogott, így szól a 11-ik lapon a jeles szerző: „Meghamisított állaprajzi adatokkal nem vagy mesterség megmutatni, hogy a magyar elem a magyar koronáországokban alárendelt szerepet viszen. De a mi részrehajlatlan állaprajzunk szerint bebizonyított tény, hogy a magyar a szent korona területén nevezetes túlsúlytal bir és pedig következő okokból: mert számára névze nem csak minden más nemzetiséget egyenként jóval fölülmutat, hanem az összes más nemzetiségeknél is tetemesen erősebb s az összes népességnek abszolút többségét teszi; mert a földírtok túlnyomólag, azaz $\frac{3}{4}$ részben a törzsköcs magyarok kézen van; mert a polgárság közt (ide értvén t. i. nem csak a volt királyi, hanem a volt püspöki és szabadalmak városokat is), mely ismét a kézműiparnak, kereskedésnek képviselője, magyar ajkúak legzamosabban vannak; mert a magyar testalkatára névze is erős, ép, egészséges, katonának termett faj; nyilt eszű, minden más nemzetiség és vallás irányában példa nélkül türelmes; s végre szellemi műveltségre névze is egy hazai testvérmagyarizás sem haladja fölül.” Könnyű ezt Fényes Eleknek elmondani, de bizonyítsa be. Igen is, ő bizonyítja számmakkal és adatokkal kézzelfogható világos értelemben. Nem ereszkedhetünk e bizonyítások idézésébe a főnebbi idézet mutatja a könyv tartalmát, melyből elég legyen tudatnunk, „hogy az összes magyar koronáországokban van 7,066,056 magyar ajku, 2,154,289 román, 963,286 német, 1,105,208 tot, 306,019 szerb, 314,275 rusnyák, 51,360 horvát, 30,128 vindus, összesen 12,050,921 kielek. — 7,066,056 magyar ajkunak 4,984,865 nem magyar ajku vegyes nemzetiségű áll számba”; ezen adatokat Fényes Eleknek az 1857-ik évszámáról s pótólóg a felkészek s valáslekezeket jegyzőkönyveiből kellett összehallatnia. „Megjegyzendő, hogy Horvát s Tótországok, noha a magyar koronához tartoznak, a főnebbi számításba ninesenek beleszámolva, minthogy ezek a magyar koronához csak hozzákapcsolóvak, de nem alárendeltek, s így itt kétségteljes már századok óta az uralkodó nyelv és nemzetiség a horvát, eme tartományok népessége külön 2,032,575 fore rug. Igaz ugyan, — folytatja F. E. a 16-ik lapon — hogy az „Augsburgi Allgemeine Zeitung” s ennek pártja teljességgel nem szeretné, hogy Magyarországon magyar legyen a hivatalos nyelv, mert ugymond Magyarországon milliók vannak, kik a magyar nyelvet nem értik s ezekre a magyar nyelvet tolni szarnoki erőszak nélkül nem történetnek meg. Ezen elvenvets vagy igazán szolva igazatás más oldalról jöne s ha példani Franciaországról mondatnák, nem volna oly fölűtő, de ha Magyarországon 7 millió magyarnak nyelvé 5 millió nem magyar ajkúra erőszak nélkül nem lehet ráparancsolni, úgy mikéut okadatolja ezen párt azon téneméy, hogy az osztrák birodalomban 34 millió népesség között 7 millió németnek nyelvé kielek 27 millió nem németnek közlegyekben használnak stb. Az érdekes mi Burger Zsigmond könyvkereskedésben is kapható még néhány példányban.

— Kulini Nagy Benő Dehrecbenben felszólítja a hazai irokat, hogy az általa szerkesztendő „Csokonay-emlény” számára dolgozatokat hozzá küldeni sziveskedjenek.

— Örmördi Bertalan jeltent, hogy „Magyarhon ebrede” című műve sajtóhatóságilag lefoglatott. Reméli azonban, hogy fölszabadítását melolb kieszközölheti s akkor a példányokat rögtön szét fogja küldeni; ha pedig reménye meghiúsulna, egy más, sajtó alatt lévő művével kárpótlandja előfizetőit.

— Ertesítés. — Tisztelettel jelentem t. gyűjtőimnek, hogy az előfizetési határidő 15-keig megheosszabbítottam, egyszersmint kérem addig az íveket beküldeni, hogy az előfizetők neveit kinyomathassam. Pest, nyárutó 28-án 1860.

Szabados János.

S z i n h á z .

Vasárnap, őszelő 9-ken: „A plinküdi királyné”, énekes népszépmű 2 szakaszban Szillegitől. Az előadás oly ősszavagó és művészet volt, hogy szinte Pesten a nemzeti színházban képzeltém magam, ha a színházból kimenetők valami elidegenetnek szemlése mi a város fővárosban alig látható — e képzeltést tönkre nem tette s eszembe nem jutatta volna, hogy Szegeden vagyok. Bizony sajnos e kitűnő társaságra névze, hogy a közönség a mindenféle mende-monda követekezten e kitűnő előadást is oly gyéren látogatta. A 44 páholy közül csak egyenelűny népesedtek meg, a többi üres volt mint erszényem, vagy inkább mint némely ember szíve és feje. Hát a zártsekreklről mit írjak? ezek csak ugy lesték a színházlátogatót, mint pök a legyet; talán attól félt a közönség, hogy ott is zártelyere jut, hol az embert nagyon is érezhető meglepetések várják? Biztosítatham, hogy ez ott még tréfából sem történik. A földszint is nagyszíri őrességben tünik ki, csak a karzat két magáért; egyszerűen kongott a szó az üres színházban, mintha 500 akas üres hordó volna. Ez igen lehangolja a színi tudósított; az első előadásról egészen mást szeretett volna írni, különösen a mai előadásról, melyben Molnár egész társulatát bemutatá. Arról biztosítatham mindazokat, kik otthon felejték magukat, hogy a jelen voltak a legnagyobb meglepéssel hagykák el a színházat. A közönség több kedvenceit e társulatnál ismét fölálltatta; jelesen Molnár-Hetényi Laurát, ki zajos tappsal fogadták; színtűgy Szőlősy Rozát, Szőlősy Piroskát és Zöldinét; Molnár igazgatót, Zöldit és Dósát. Az újabb tagok között Szépné-Mátray Laura „Bánk bán”-ban mint Melinda nyere meg teljes mértékben a közönség tetszését s nem lehet kétkedni, hogy kedves alakja s művészi játéka által mindnyájuk kedvence leend. Továbbá Együd Kékné szerepében nyere meg a közönség szeretetét és méltán. E fiatal színész oly ügyességgel játszá szerepét, hogy mindenkit meglepett s a közönséget többször a jós tapsra ragadta. Hetényiné Bükködi Zsuzsit dícsőrelesen szemlélyesíté. A kar oly kitűnő volt, minőt még Szegeden nem hallottunk.

Kedden, őszelő 11-én: „A szigetvári vértak”, eredeti szomorjáték 4 fölvonásban Jókai Mórtól. E remek darab nálunk is a legnagyobb tetszésben részesült. A nagy számmal ősszegyűlt közönség feszült figyelemmel hallgatta végig e gyönyörű nyelven írt szomorjátékot; a dícsőség koronája ma mindenekelőtt Molnár illeti, ki oly művésziglad az Zrinyt, hogy minden fölvonás után zajos tappsal hivott ki. Fehérvárné (Anna) oly szép haladást tett játékaiban, mióta nem láttuk, hogy mindenkit meglepett: a közönség méltán jutalmazá tapsaival igyekezetének szép eredményét. Szépné-Mátray Laura (Mária) kis szerepét művészi kedves játéka által igen meglehetőre tév. Zöldy (Székelyman) kitűnő vala, kivált a haláljelenét oly tökéletesen, hogy a közönség-nél a legnagyobb hatást idézé elő. — Együd (Szelm) megmutatta, hogy ő a drámban is igen haszonvető tag. Dósa (Csáki Bertalan) igen jól szemlélyesíté az öreg nemes; a többi kisebb szerepekre is a legjobb gond fordítottak; az egész darabban a szorgalomnak legszebb jelet láttuk s az ősszegyűlt előadás Molnár rendezői ügyességének fénys bizonyítványát nyújtja. A díszlet igen csinosak valának, kivált a végjeleneti ősszomlás remek műve volt Fehérvárnak, kit a közönség kibíra, harsogó éjlenekkel jutalmazott.

Keménydy

Leveleskösár.

— Bizalommal szólnak a „Szegedi Híradó” lelkes munkatársaihoz, kik e lap szép hivatását és csekély terjedelmét mellett is nem megvetendő fáradságot fordítanak, hogy a fondogó keltetmen és mélyre ne legyen ok, hogy edlgi szíves közreműködéseket a lapul megvonják.

— Lapunk azon t. munkatársait, kik netalán it beveré kéziíratukra feleletet várnak, a szerkesztőség történet baleset miatt egy kis türelmeire kérik.

— Azon t. urak, ki bizonyos kiadandó lakás után utakozdott, fölkerjék, hogy személyesen vagy írásban jelentse magát a szerkesztéségi irodában.

Hibajegyzítés.

E lapok 73-ik számában közzét „Vallomások” című költemény 3-ik sorából egy szót kimaradván, javítva csekély olvasandó: „Vérem: te vagy...” keletnek népe.” A 4-ik versszak 3-ik sora pedig: „Te vagy szabadság... száz halállal” stb.

